

KONU

11

ACİLDE İLAÇ UYGULAMALARI

Dr. Öğr. Üyesi Aynur Koyuncu, Prof. Dr. Ayla Yava

GİRİŞ

İlaç; Türk Dil Kurumu'na göre, deva, çare, önlem gibi anlamları içerirken, İngilizce kelime anlamı ise; Latince 'de şifa sanatı anlamına gelen "medicina" kelimesinden türemiştir. Kanıta dayalı tıpta ilaç "canlı hücre üzerinde meydana getirdiği etki ile bir hastalığın tanısı, tedavisi veya semptomlarının azaltılması amacıyla tedavisini veya bu hastalıktan korunmayı mümkün kılan canlılara değişik uygulama yöntemleri ile verilen doğal yarı sentetik veya sentetik preparatlar" olarak tanımlanmaktadır. İlaçlar etkilerini lokal ve sistemik olarak verilmiş yoluna göre iki şekilde gösterir: Lokal etki; ilacın uygulandığı bölgede meydana getirdiği etkidir. Sistemik etki; ilacın kana karışıp dokulara yayıldıktan sonra organizmada meydana getirdiği etkidir.

ACİL İLAÇ UYGULAMALARI

Öyküsü Alma

Hastanın acil ünitesine kabulü yapıldıktan sonra hemşirelik öyküsü alınmalıdır. Hemşirelik öyküsünde hastanın sürekli kullandığı ilaçlar, kullanım şekli ve dozu, hastanın gözlemlediği yan etkileri, yanında bulunan ilaçlar, hastanın hastaneye gelmeden önce kullandığı ilaç/lar, acil servise gelirken (ambulans'ta) hastaya verilen ilaçlar, bu ilaçların verilmiş yolu, dozu ve ne zaman verildiği bilgilerine ulaşılmalıdır. Hastanın yanında getirdiği ilaçlar alınmalı hastanın yanında ilaç bırakılmamalıdır. İlaç alerjileri konusunda ayrıntılı bilgi alınmalıdır. İlaç ilk kez uygulanıyorsa alerji olup olmadığı bilinmiyorsa, ilaç reaksiyonunu çabuk belirlemek, erken müdahale edilebilmesi için ilaç uygulaması esnasında ve sonrasında hasta yakından izlenmelidir. Hasta ve yakınlarına ilacın beklenen etkisi ve yan etkisi hakkında bilgi verilmelidir. Kas içi ve damar içi ilaç uygulamaları tıbbi müdahale olduğundan hasta veya ailesinden yazılı onamları alınmalıdır (Hasta hakları kapsamında tıbbi müdahale hastaya uygulanan her türlü invaziv ve non invaziv girişimler olarak tanımlanmaktadır). Acil serviste ilaç uygulamalarına başlamadan önce; Verilecek ilaçların itrah (vücuttan atılma) yolu da önemlidir. İlaçların çoğu karaciğerde metabolize olarak enteral yol ile veya böbrekler yolu ile atılır. İlaçların organizmada birikmesinin önlenmesi için hastanın karaciğer, böbrek fonksiyonları hakkında hemşire bilgi sahibi olmalıdır.

Acil İlaç Uygulanması Gereken Durumlar

- Anafilaktik reaksiyonlar
- Şok